

Légzőszervi megbetegedések

Több légzőszervi betegség a világ vezető halálakai között

A világ tíz vezető halálaka közül négy a légzőrendszer betegsége, amelyek az összes halálozás 17%-át okozzák. A WHO becslései szerint ez a következő harminc évben sem fog számottevően változni, a tbc azonban várhatóan kikerül a legtöbb áldozatot követelő betegségek tíz éllovasa közül.

1. tábla

Vezető halálokok a világban

Halálokok	2004		2030	
	Rangsor	Részesedés az összes halálozásból	Rangsor	Részesedés az összes halálozásból
Koszorúér betegségek	1	12,2	1	14,2
Agyi érbetegségek	2	9,7	2	12,1
Alsó légúti fertőzések	3	7,1	4	3,8
COPD (krónikus obstruktív légúti betegség)	4	5,1	3	8,6
Hasmenéses betegségek	5	3,7	23	0,9
HIV/AIDS	6	3,5	10	1,8
Tbc ¹	7	2,5	20	1,0
Légcső, hörgő és tüdőrák	8	2,3	6	3,4
Közúti közlekedési balesetek	9	2,2	5	3,6
Koraszülés	10	2,0	22	0,9

Forrás: WHO.

Az alsó légúti fertőzések és a COPD a halálozások nyolcadát okozza.

Két olyan légzőszervet megtámadó kór is van, amely jelenleg is sok ember életét veszélyezteti, akár gazdag, akár szegény ország lakójáról van szó. A fejlődő országokban a legtöbb ember halálát ma is alsó légúti fertőzések – a légcső, a hörgők gyulladással járó megbetegedései – okozzák, de a fejlett világban is a negyedik a halálokok között. A másik, világszerte egyre nagyobb jelentőségű légzőszervi halál oka a krónikus obstruktív légúti betegség (COPD, angol nevéből rövidítve). Az ebben szenvedők a légutak beszűkülésével, a tüdő teljesítményének meredek romlásával számolhatnak, amit több gén és környezeti tényező együttes hatása okoz. A betegek 90%-a dohányos, és ha korai stádiumban felismerik a betegséget, még megállítható, elsősorban a dohányzás mellőzésével. A betegség legtöbb halálát a közepesen fejlett országokban szedi.

¹ Itt és a továbbiakban a légzőrendszer tbc-je.

2. tábla

Légzőrendszeri betegségek okozta halálozás és a gazdasági helyzet, 2004

Országcsoportok	Légzőrendszeri betegségek a vezető halálokok (10) között	Halálozások száma millió	Halálozások aránya az összes halálozásból, %
Fejlődő	Alsó légúti fertőzések	2,94	11,2
	COPD	0,94	3,6
	Tbc	0,91	3,5
	Összesen	4,79	18,3
	Közepesen fejlett	COPD	1,8
Alsó légúti fertőzések		0,92	3,8
Légcső, hörgő és tüdőrák		0,69	2,9
Tbc		0,54	2,2
Összesen		3,95	16,3
Fejlett	Légcső, hörgő és tüdőrák	0,48	5,9
	Alsó légúti fertőzések	0,31	3,8
	COPD	0,29	3,5
	Összesen	1,08	13,2

Forrás: WHO.

A tbc inkább a szegényeket, a rák inkább a gazdagokat fenyegeti

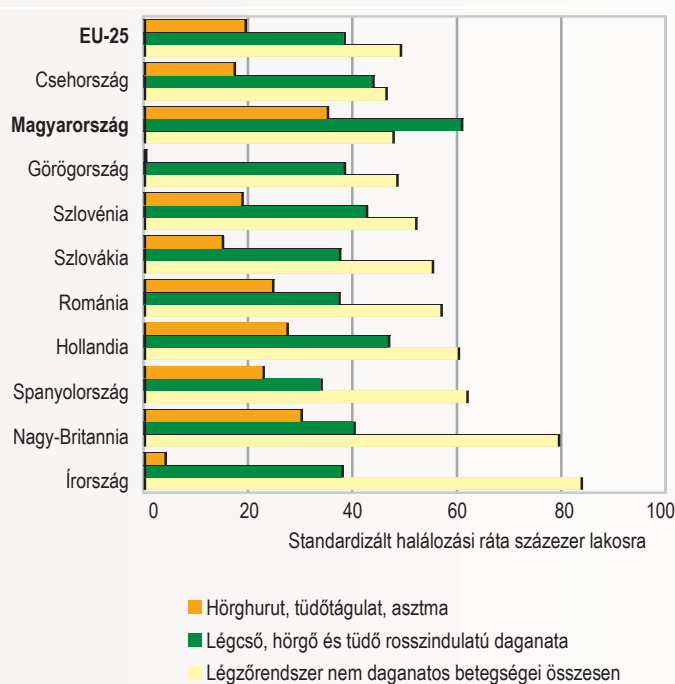
A tbc a világnak inkább a szegényebb, a légzőszervi rák inkább a gazdagabb felén pusztít. Ez utóbbi betegség a fejlődő országok leggyakoribb tíz halálaka között meg sem jelenik, a fejlett országokban azonban az érendszeri betegségek után a harmadik legtöbb halált okozó betegség. Valamennyi daganat közül ez szedi a legtöbb halálos áldozatot a világon. Mind a tbc, mind a tüdőrák inkább sújtja a férfiakat, mint a nőket. A férfiak halálozásának mindkettő 3–3%-át adja, míg a nőknél csak 1,8, illetve 1,4%-át.

Az unióban a magyarok közül szedi a legtöbb áldozatot a COPD és a légzőrendszeri daganat

Magyarországon a múlt század húszas éveinek kezdetén a halálozások közel egynegyede tüdőgyulladás vagy tbc következménye volt, de még a második világháborút követő években is 17–18% volt ennek a két betegségnek az összes halálozáshoz való hozzájárulása. Jelenleg a halálozásoknak csak 11%-áért felelős a légzőrendszer valamilyen betegsége, ami a középmezőnybe helyez bennünket uniós összehasonlításban. A betegségek közül azonban nálunk a legmagasabb a légzőszervi daganatban, hörgőhurutban, tüdőátulásban és asztmában meghaltak százezer lakosra jutó száma.

1. ábra

A légzőrendszer betegségei által leginkább sújtott uniós országok halálózása, 2005

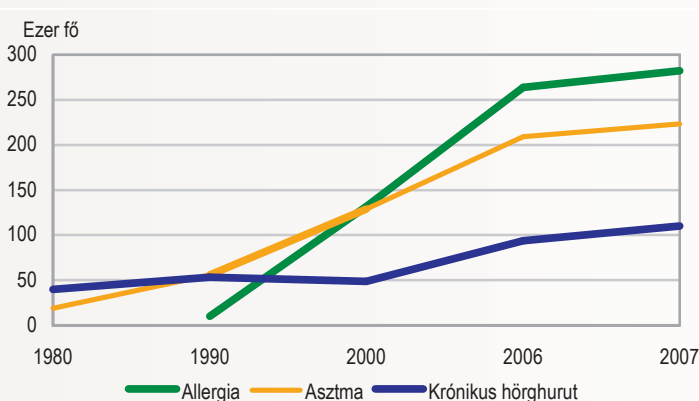

Merek emelkedés a szénanáthás és asztmás megbetegedésekben

A szénanáthás és az asztmás betegek száma tíz év alatt több mint háromszorosára emelkedett, napjainkban ők adják a tüdőgondozók látogatóinak közel háromnegyedét. Döntő többségük allergiás, melynek kialakulásában szerepet játszanak környezeti hatások – a szénanátha esetében elsősorban a virágpor, asztmánál számos más allergén is –, örökletes, szociális és pszichés tényezők egyaránt. A tüdőgondozókban jelenleg a legtöbb – 282 ezer – beteget szénanáthás panaszokkal kezelik. A betegek száma a kilencvenes évek eleje óta 27-szeresére emelkedett. Az asztmával kezelt 223 ezer ember nagy többsége a környezetében levő valamilyen anyagra allergiás. Az egyik leggyakoribb gyermekkori krónikus betegség, amely azonban kialakulhat felnőttkorban is. Az asztmás megbetegedések száma, illetve a kórházban eltöltött napok száma évek óta folyamatosan növekszik. Kockázati tényezői közé sorolják az öröklődést, allergiás hajlamot, az allergéneknek való kitettséget, bizonyos vírusfertőzéseket és a dohányfüstöt. Civilizá-

2. ábra

A tüdőgondozókban nyilvántartott leggyakoribb nem tbc-s tüdőbetegek

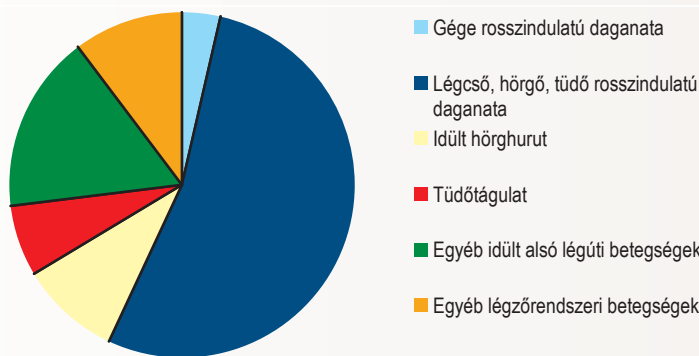
ciós betegség, amelynek előfordulása a fejlettebb országokban magasabb, az Egyesült Államokban már csaknem minden tizedik gyermek asztmás.

A dohányzás rizikófaktor

A gondozóintézetekben krónikus hörgőhurutral 110 ezer embert kezeltek 2007-ben, akiknek 93%-a COPD-ban szenvedett. Az utóbbi betegségben szenvedők valódi száma azonban szakemberek becslése szerint ennek a tízszerese is lehet. A betegség a dohányosok kb. 20%-ánál, valószínűleg a genetikai szempontból a betegsége hajlamosaknál jelentkezik, általában 40 éves kor felett. A tüdő krónikus gyulladása miatti nehézlégzés fokozódik, végül a beteg oxigénterápiára szorul. Európában a lakosság számára viszonyítva nálunk halnak meg a legtöbben ebben a betegségben. A tüdőszűrő állomásokon elvégzett gépi szűrések száma a nyolcvanas évek eleje óta kevesebb mint a felére esett vissza. Akkor 6 és fél millió, most közel 3 millió ember tüdejét vizsgálják meg évente. Huszonhét évvel ezelőtt az új tüdődaganatosoknak 45%-át, ma csak 31%-át sikerül szűrővel felkutatni.

3. ábra

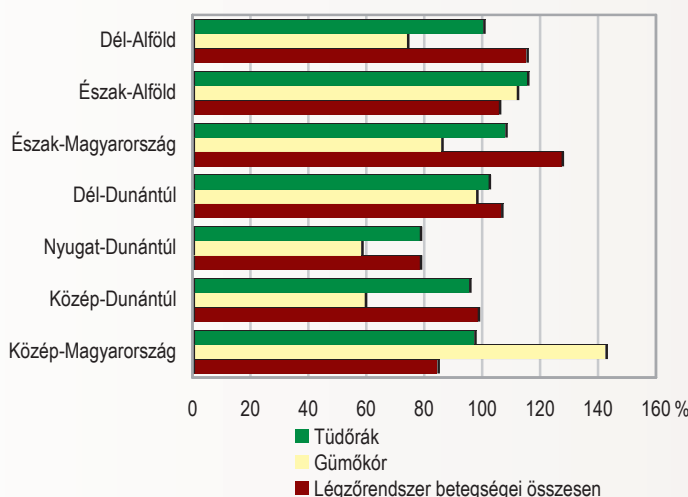
A légzőrendszer betegségeiben meghaltak ok szerinti megoszlása Magyarországon 2006-ban, %

Észak-Magyarországon és Dél-Alföldön az országos átlagnál jóval többen halnak meg légzőszervi betegségekből, míg a nyugati határvidéken, valamint a fővárosban és környékén jobb a helyzet. Legnagyobb a területi ingadozás a gümőkóros halálózásban, amelyben a közép-magyarországi kiugró értéket valószínűleg a nagy létszámú hajléktalan populáció okozza.

4. ábra

A légzőrendszer betegségei okozta halálozás területi különbségei, 2006 (Ország összesen=100)

Elérhetőségek:Aniko.Nagy@ksh.hu

Telefon: 345-6358

[Információs szolgálat](#)

Telefon: 345-6789

www.ksh.hu